

Advokat Birger Mordt

SJØMANNORGANISASJONENES FELLESEKRETARIAT

Fiskeri- og Kystdepartementet

Postboks 8118 dep
0032 OSLO

Dato: 28.02.2012

FISKERI- Vår ref.: 2003/00389 BMOR
KYSTDEPARTEMENTET

02.03.2012

SAKSNR.
ARKIV

AD HØRING ARBEIDSGRUPPERAPPORT OM GJENNOMGANG AV RÅFISKELOVEN

Det vises til mottatte høringsbrev om arbeidsgruppens gjennomgang av Råfiskloven, samt forslag om å endre navn på "Råfiskloven" fra Lov om omsetning av råfisk til Lov om førstehåndsomsetning av viltlevende marine ressurser. (Fiskesalgslagsloven)

I den forbindelse avgis en felles uttalelse fra Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund og Det norske maskinistforbund

Vi har følgende merknader til rapporten:

Råfiskloven er i mange sammenhenger omtalt som fiskernes grunnlov, og har i over 70 år vært fiskernes garanti for å få omsatt sine fangster innenfor en minsteprisgaranti.

Den sikrer fiskerne medinnflytelse og har bidratt til sunn konkurranse, markedsriktige priser og likebehandling av fiskere og kjøpere.

Etter det Sjømannsorganisasjonene har kjennskap til er det ikke mulig å finne eksempler på, at fiskerne, igjennom fiskesalgslagene, har utnyttet eller misbrukt den retten man har hatt til, ved uenighet om minstepris, å fastsette denne på egenhånd. Tvert imot må man kunne fastslå at Fiskesalgslagene har ivaretatt det samfunnsansvaret som følger av loven på en god, langsiktig og samfunnsbyggende måte. Man har på en fornuftig måte bidratt til å opprettholde en desentralisert bosetnings- og næringsstruktur i landet, samtidig som man har forsynt et velorganisert råvaremarked med fisk til en fornuftig pris både i hjemmemarkedet og ute i verden.

Norge fornuftige forvaltning av en av verdens mest bærekraftige fiskerinæring er både i ett økonomisk og økologisk perspektiv, har vakt interesse internasjonalt og stadig flere delegasjoner kommer til landet for å lære av de norske modellene og salgslagssystemene.

Sjømannsorganisasjonene mener uomtvistelig at råfiskloven og fiskesalgslagene har vært sentrale og viktige faktorer for å komme i denne posisjonen, og at det må ligge til grunn når man skal vurdere behovet for å endre på dagens strukturer.

SJØMANNORGANISASJONENES FELLESEKRETARIAT:

Besøksadr.: Rosenkrantz' gate 15-17, Oslo Tlf.: 22 00 55 50

Postadresse: Postboks 2000 Vika Fax: 22 33 66 18

N-0125 Oslo

E-post: birger.mordt@sjomannunion.no

Det norske maskinistforbund

Tlf.: 24 14 83 70

Fax: 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund

Tlf.: 22 82 58 00

Fax: 22 33 66 18

Norsk Sjøoffisersforbund

Tlf.: 22 00 55 00

Fax: 22 00 55 01

I tillegg mener Sjømannsorganisasjonene at det er viktig å ha med seg historikken når diskusjonene om råfiskloven og fiskernes enerett til å fastsette minstepris særlig aktiveres, nemlig ved markedssvikt.

Den gjennomgang av råfiskloven som det nå er lagt opp til, synes å være ett direkte resultat av den dramatiske markedssvikten som næringen opplevde på torsk i sesongene 2002/2003 og 2008/2009.

Sjømannsorganisasjonene er opptatt av viktigheten av, at man behandler loven som ett helhetlig system, og ikke forledes til å svekke helheten ved å ta bort eller redusere enkeltelementer.

Det er på den bakgrunn viktig at man ikke vurderer råfiskloven, minsteprisen og prosessene rundt prisfastsettelsen med et for snevert utgangspunkt som f.eks. en markedskrise, men heller gjør vurderingen i forhold til den langsiktige suksessen norsk fiskerinæring har hatt.

Sjømannsorganisasjonene er ellers positive til at det foretas en teknisk gjennomgang av loven, med den hensikt å oppdatere den i forhold til utviklingen av salgssystemet og for å harmonisere den mot tilliggende lover som f.eks. Havressursloven og Deltakerloven.

Vi vil i det følgende komme med våre synspunkter og kommentarer til noen av forslagene/paragrafene i den nye loven. Samt vårt forslag til tvisteløsninger ved uenighet om minsteprisfastsettelsen som det særlig etterspørres i høringsbrevet.

§ 1 Formål

I det nye lovutkastet er det tatt inn et formål med loven, noe man ikke har i dagens råfisklov.

I lovutkastet foreslås det at: *Formålet med loven er å bidra til en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av villlevende marine ressurser ved å legge til rette for gode rammer for førstehåndsomsetning og ved å sikre dokumentasjon av ressursuttaket.*

Sjømannsorganisasjonene mener at ordlyden i det foreslåtte formålet blir misvisende sett i forhold til dagens råfisklov og de oppgavene som er underlagt salgslagene.

Forslaget er slik det fremstår formulert utelukkende mot de samfunnsmessige sidene ved råfiskloven, og unnlater etter vårt syn den historiske bakgrunnen for etableringen av loven og fiskernes interesser. Og danner i så henseende en endring av loven.

Selv om loven ikke har hatt en formålsparagraf mener sjømannsorganisasjonene at formålet kan anses som ivaretatt i vedtektene i 5 av landets 6 salgslag, hvorav det fremgår av de skal sikre fiskernes inntekter gjennom gode priser og trygge betalingsvilkår.

Videre er det slik at selv om de samfunnsmessige forhold ved loven har fått økt betydning bl.a. gjennom tilførte kontroll- og dokumentasjonsoppgaver, har ikke salgslagene forvaltningsansvar, det tilligger myndighetene å sikre en bærekraftig forvaltning av ressursene.

Fiskesalgslagene er i sin helhet finansiert av fiskerne, selv om mange av oppgavene f.eks. knyttet til kontroll og dokumentasjon er ut fra behov i hele verdikjeden eller ut fra samfunnsmessige hensyn. Salgslagene er derfor helt avhengige av å ha legitimitet hos fiskerne og at fiskerne slutter opp om råfiskloven og salgslagssystemet. Slik forslaget ligger, vil salgslagene fort kunne fremstå mer som ett redskap for myndighetene enn for sine eiere, og derav miste legitimitet med de konsekvensene det innehar for næringen total sett.

Sjømannsorganisasjonene mener derfor at det er helt avgjørende, at formålet med den nye loven har en helt tydelig fiskerdimensjon i tillegg til de samfunnsmessige dimensjonene som fremgår av forslaget til den nye loven, og foreslår at formålet endres til:

«Formålet med loven er å bidra til en organisert førstehåndsomsetning, kontroll- og dokumentasjon av ressursuttaket av viltlevende marine ressurser. Salgslagene skal igjennom sine tjenester sikre fiskernes inntekter og bidra til en bærekraftig og lønnsom verdiskapning i norsk fiskerinæring»

§ 10 Fastsettelse av salgsvilkår og omsetningsformer

Salgsvilkår om omsetningsformer handler om på hvilke vilkår fiskernes fangster skal omsettes og på hvilken måte.

Sjømannsorganisasjonene vil på generelt grunnlag hevde at selgeren av et produkt, i dette tilfellet fiskeren, har og bør ha en sterk posisjon når det gjelder å bestemme betingelsene for å selge produktet man eier.

Det er selgeren som velger og overføre eiendomsretten til produktet og derved kan sette betingelsene for dette i et ideelt marked.

Mange forhold gjør at fiskerne ofte ikke er i en ideell valgsituasjon når de skal selge sitt produkt:

- Det er mange små og mellomstore aktører som kan knive om leveranser
- Vi har en sterk desentralisert struktur som bidrar til at markedsmekanismene ikke fungerer godt og det skapes regionale innkjøpsmonopol.
- Man har et ferskt og lett forgjengelig produkt som raskt svekkes i verdi pga. kvalitetsreduksjon.
- Vi har store sesongfiskeri hvor fiskerne er avhengige av å fiske og hvor kjøperne har svært god tilgang på fisk.

Sjømannsorganisasjonene mener derfor at det er helt legitimt at fiskerne som selgere av sine produkt, har rett til å bestemme betingelsene for å selge produktet. Og de spesielle forholdene man har i fiskerinæringen tilsier at dette må skje innenfor kollektive løsninger (salgslagene) for at de skal være effektive.

Dersom andre en salgslagene skal treffe beslutninger om salgsvilkår og omsetningsformer, vil ett viktig prinsipp i råfiskloven, etter vårt syn bli endret, og vi er på den bakgrunn klart i mot at disse temaene skal være gjenstand for mekling.

Sjømannsorganisasjonene anser flertallsforslaget i arbeidsgruppen, om at salgslagene skal fastsette alminnelige salgsvilkår og bestemme omsetningsformer, som en videreføring av dagens rett til dette og i tråd med den praksis som utøves, og slutter oss til dette forslaget.

§ 11 Fastsettelse av minstepris

Sjømannsorganisasjonene er tilfreds med at arbeidsgruppen har konkludert med at salgslagene fortsatt skal kunne fastsette minstepriser. Og videre at hjemmelen som ligger i dagens råfisklov, blir forsterket ved at det tas inn som en egen bestemmelse i det nye lovforslaget.

Sjømannsorganisasjonene mener at, det å ha en minstepris i bunn for all omsetning i første hånd, bidrar til sunn konkurranse om råstoffet og likebehandling av både fiskere og kjøpere.

Vi mener videre at dette er særlig viktig med hensyn til den desentraliserte strukturen som er i næringen, og at den tryggheten minsteprisen gir, er like viktig for de små og mindre mobile aktørene, så vel som for de som er ansatt i den havgående og vertikalt integrerte delen av flåten.

§ 12 Prosedyre ved uenighet

I rapporten fra arbeidsgruppen fremgår det tre alternativer til fremtidige løsningsmekanismer ved uenighet om minsteprisfastsettelsen, og departementet ber i sitt høringsbrev særlig om innspill på hvilket av disse man mener er mest egnet.

Sjømannsorganisasjonene mener at dagens ordning har fungert godt, og at det i så henseende, ikke burde være behov for en endring av dagens praksis med at salgslagene kan fastsette minstepris hvis partene ikke blir enige i forhandlinger.

Dersom man allikevel skulle velge å innføre prosedyrer ved uenighet i minsteprisfastsettelsen, så støtter sjømannsorganisasjonene forslaget fra representantene med en meklingsordning, hvor salgslagene fortsatt har siste ordet dersom mekling ikke fører frem.

En slik rett vil være nødvendig, både for å ivareta ett grunnleggende prinsipp i råfiskloven om fiskernes rett til å bestemme betingelsene for salg av sine egne produkter (omtalt under §10). Men også i forhold til den særstillingen fiskerne som både arbeidstakere og næringsutøvere er i, hvor man i ett tvistetilfelle hvor mekling ikke fører til løsning ikke vil kunne nytte gjøre seg av andre redskaper som f.eks. streik.

Kjøperne er i en situasjon hvor de hver eneste dag kan avgjøre og bestemme selv om de vil kjøpe fangsten fiskerne bringer i land eller ikke. På samme måte som fiskerne kan bestemme om de vil gå på havet eller ikke.

For at man i ett slikt tvistetilfelle skal kunne finne en løsning, vil man måtte ivareta fiskernes rett over egne produkter, ved å videreføre salgslagenes rett til å fastsette minstepris.

Prisdrøftelsene mellom fiskesalgslagene og fiskeindustrien foregår i en kontekst som gjør at salgslagene ikke kan fastsette en minstepris som ikke er forankret i markedssituasjonen.

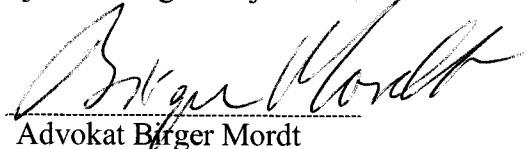
En slik prisfastsettelse vil først og fremst ramme fiskerne selv, ved redusert flyt i avsetningen eller i verste fall ved en organisert kjøpestopp. I tillegg vil misbruk av denne retten salgslagene har igjennom loven, kunne svekke den politiske legitimiteten, med risiko for at lovgrunnlaget og retten fjernes.

Med dette og det faktum at det ikke finnes dokumentasjon fra verken forskning eller annet som viser at salgslagene har utnyttet sin myndighet på en utilbørlig måte, mener vi å ha god argumentasjon for å støtte de tre representantene fra fisker organisasjonene i sitt forslag.

Sjømannsorganisasjonene går klart i mot at myndigheten til å bestemme minsteprisen skal overføres til en annen instans som f.eks. en oppmann eller en meklingsnemnd med bindende resultat. Vi mener at en slik ordning, vil kunne påvirke forhandlingspartenes posisjon under forhandlingene, med risiko for øke avstanden mellom partene, i motsetning til ved mekling når partene bringes mot hverandre for å finne en løsning.

Med vennlig hilsen

Sjømannsorganisasjonenes Fellessekretariat

Advokat Birger Mordt

- Advokat Birger Mordt -